Direktoratet for **naturforvaltning**

2006

Skitt Jakt

Innhold

Godt nytt jakt- og fangstår! 3
Evaluering av prøveordningen med utvidet jakt på elg og hjort 4
Nordmenns holdninger til jakt 6
Overvåking av de store rovdyrene gaupe, jerv, bjørn og ulv – Nasjonalt overvåkingsprogram . . 8
Registrer deg som lisensjeger på www.jegerregisteret.no 9
Jaktstatistikk – 41 prosent rapporterte på Internett 10
Nytt og nyttig – Informasjon fra DN 12
Betal jegeravgiften på Internett med Visa eller MasterCard 14
Veiledning til utfylling av rapportskjema 15

Foto: Grete Mikalsen

Bakgrunnsfoto forside: Kjell-Erik Moseid
Bakgrunnsfoto bakside: Dag Karlsen

Godt nytt jakt- og fangstår!

Endelig har det nye jakt- og fangståret startet, og vi ser med forventning mot nye turer, rike på opplevelser. Direktoratet ser det som viktig at all jaktutøvelse har allmennhetens aksept. Nordmenns holdninger til jakt har stor betydning for de rammer vi i fremtiden må sette for jaktutøvelsen. Jakt som aktivitet er i stor grad knyttet til følelser. Selv om jakten står sterkt i det norske samfunn i dag, går trenden i mange europeiske land i retning av en stadig mer restriktiv holdning til jaktutøvelse generelt. I artikkelen på side 6 kan du lese at det er ikke hvor du bor, men hvor du har vokst opp, som bestemmer hvilke holdninger du har til jakt. Nordmenn er i hovedsak positive til jakt på tradisjonelle viltarter, men engasjementet øker og aksepten synker dersom jegerne skal jakte på store rovdyr.

Mange opplever at det både er tidkrevende og dyrt å betale jegeravgift på posten eller i banken. Men fortvil ikke! Nå har Jegerregisteret utviklet en løsning slik at du kan betale jegeravgiften direkte på **www.jegerregisteret.no** med Visa eller MasterCard. Betalingen registreres umiddelbart i Jegerregisteret, og gjør deg i stand til å kjøpe jaktkort på Internett hos de grunneierne som tilbyr dette. Når du betaler jegeravgiften på Internett kan du skrive ut en midlertidig kvittering. Jegerregisteret sender deg deretter et ferdigkvittert jegeravgiftskort eller en kvitteringsoblat innen sju dager.

Internett blir stadig viktigere i den norske jegerens hverdag. Nå kan du bestille jegeravgiftskort, betale jegeravgift, finne dine opplysninger i Jegerregisteret, registrere deg som lisensjeger, rapportere jakt- og fangstutbytte, kjøpe jaktkort eller skaffe deg generell informasjon om jakt og fangst på Internett. Viktige adresser er:
www.dirnat.no/jaktogfangst
www.jegerregisteret.no
www.ssb.no/jakt_fiske.

Skitt jakt!

Med hilsen
Direktoratet for naturforvaltning

Foto: Kjell- Erik Moseid

Evaluering av prøveordningen med utvidet jakt på elg og hjort.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har i samarbeid med NORSKOG, Norges Jeger- og fiskerforbund (NJFF), Friluftslivets Fellesorganisasjon (FRIFO) og Norges Skogeierforbund (NSF) gjennomført en treårig forsøksordning med utvidet jakttid på elg og hjort. Forsøksordningen med utvidet elgjakt er gjennomført i kommunene Stor-Elvdal i Hedmark, Skien og Siljan i Telemark, Verdal i Nord-Trøndelag, samt Eikeren og Lågen elgregion i Buskerud og Vestfold. I Jølster i Sogn og Fjordane er det gjennomført et tilsvarende forsøk med utvidet jakt på hjort. Jakttiden på elg og hjort i forsøkskommunene har i forsøksperioden vart fram til 30.11.

DN har engasjert Norsk institutt for naturforskning (NINA) til å evaluere forsøket. Det er opprettet en referansegruppe som har bistått dette arbeidet. Referansegruppen har bestått av representanter fra NORSKOG, Norges Skogeierforbund (NSF), Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF), Friluftslivets Fellesorganisasjon (FRIFO) og Direktoratet for naturforvaltning (DN).

Prosjektet startet opp høsten 2003 og ble avsluttet høsten 2005. Rettighetshavere, elgjegere, småviltjegere og andre utøvere av friluftsliv (turgåere) er blitt intervjuet både før og etter forsøksperioden, for å høre om deres erfaring med utvidet jakttid på hjortevilt. Evaluering av forsøksordningen skal vurdere om utvidet jakt på elg og hjort vil:

1. øke allmennhetens tilgang på jakt
2. redusere konfliktnivået mellom stor- og småviltjegere
3. styrke grunnlaget for verdiskaping i distriktene
4. hindre at andre brukere av utmarka får redusert sine muligheter for utøvelse av friluftsliv

NINA holder i skrivende stund på å analysere dataene som er samlet inn i løpet av forsøket. Det som presenteres her er derfor noen foreløpige resultater. Endelig rapport finnes på **www.dirnat.no**.

Øker allmennhetens tilgang til jakt?

Et sentralt spørsmål i forsøket er om utvidet jakttid på hjortevilt påvirker allmennhetens adgang til både hjortevilt- og småviltjakt? I utgangspunktet er det vanskelig å vurdere allmennhetens adgang til jakt fordi dette ofte oppfattes subjektivt. Det er også store lokale forskjeller i hvor mange som ønsker å jakte og hva som tilbys av jakt. Felles for de fleste områder er at oversikten over jakttilbudet, priser og jaktinnsats er mangelfull. Det gjør det også vanskelig å vurdere eventuelle endringer i allmennhetens adgang.

Evalueringen viser at bildet i forhold til allmennhetens tilgang til jakt er sammensatt. I områder hvor mange grunneiere er involvert og hvor det er vanlig at de selv jakter på hjorteviltet, har ikke allmennheten fått økt tilgang til jakt. Dette gjelder

Utvidet jakt på hjortevilt kan i populære utfartsområder føre til redusert friluftsaktivitet i områder med utvidet jakttid. Foto: Espen Bratlie

både stor- og småviltjegere, og forholdene er omtrent som før forsøket – verken bedre eller dårligere. Endringene har først og fremst skjedd på de store eiendommene hvor flere jegere har sluppet til for å jakte elg. Denne endringen kan først og fremst knyttes til utvikling av jaktprodukter. Det er også på enkelte eiendommer åpnet for mer småviltjakt.

Av de som er intervjuet er det få som har fått dårligere tilgang på jakt. Det er noen få småviltjegere som hevder at de har fått

Tabell 1. Oversikt over jaktinnsats og -uttak i ordinær og i utvidet jaktperiode 2004.

Antall skutte dyr	1534	**Antall jegerdøgn**	17048,5
Prosent skutt i ordinær jakt	79,5	**Prosent brukt i ordinær jakttid**	79,3
Prosent skutt i utvidet jakt	20,5	**Prosent brukt i utvidet jakttid**	20,7

dårligere tilgang på enkelte vald. Dette skyldes at det ikke er gode nok ordninger for samjakt.

Reduseres konfliktnivået mellom stor- og småviltjegere?
Generelt ser det ut til å være små konflikter mellom småvilt- og storviltjegerne. De fleste konfliktene som beskrives kan knyttes til bynære områder med høyt jaktpress eller til små og dårlig organiserte områder. Problemet er, jf beskrivelsen over, at man ikke får samjakt til å fungere godt nok. På eiendommene som er dårlig organisert hevder enkelte at det er

Foto: Børre Dervo

blitt vanskeligere å slippe til. Her må de ta kontakt med hver enkelt grunneier for å få lov til å jakte småvilt. Skepsisen til samjakt var større før forsøket startet opp, enn hva den er nå.

Styrkes grunnlaget for verdiskaping i distriktene?
På mange av valdene har det skjedd lite i forhold til næringsutvikling. Enkelte steder kan en liten verdiøkning spores ved at jegere har tatt ut en større andel av kvoten. Tabell 1 viser andelen av dyrene som er skutt i ordiner og i utvidet jakttid i 2004. Vi vil i sluttrapproten også se nærmere på om den utvidede jakttiden generelt fører til bedre presisjon i avskytningen og hvilke bestandsmessige effekter dette har hatt. Disse dataene er ikke klare i skrivende stund.

Prøveordningen med utvidet jaktid har først og fremst gitt økt verdiskapning på de store eiendommene. Det er vanlig at grunneierne på disse eiendommene har økt inntektene fra viltet med 30 til 50 prosent. Andelen av kvoten som selges i form av tilrettelagte jaktprodukter varierer fra 5 til 70 prosent. Lengre jakttid fører til at de kan selge jakt til flere jegere. Det har også utviklet seg nye jaktprodukter, f. eks. sporsnøjakt med truger, eller kombinasjonspakker med elg- og reinsjakt eller elg-, rein- og rypejakt der jakta starter 25. september. Kundene har så langt hovedsakelig vært fra Norge, men det er enkelte utenlandske jegere.

Får andre brukere av utmarka redusert sine muligheter for utøvelse av friluftsliv?
Enkelte av friluftsutøverne uttrykker at de føler seg utrygge når det foregår hjorteviltjakt. Dette kan muligens føre til at de bruker området mindre enn de ellers ville ha gjort. Denne holdningen ble uttrykt allerede før forsøket startet, og ble ytret til siste intervjurunde. Utvidet jakt på hjortevilt kan i populære utfartsområder føre til redusert friluftsaktivitet i områder med utvidet jakttid. Mange hevder imidlertid at bedre informasjon om hvor jakt pågår og når den avsluttes ville bedret forholdene vesentlig. Det finnes eksempler på at grunneier har innført helgefredning i populære friluftsområder.

Samlet vurdering
I skrivende stund er evalueringen inne i sluttfasen og det er derfor litt for tidlig å konkludere om det anbefales at forsøket videreføres i en permanent ordning. Det er imidlertid en sterk overvekt av de involverte partene som har positive erfaringer med ordningen. Endringene i allmennhetens adgang til jakt ser også ut til i overveiende grad å være positiv. Gjennom bedre tilrettelegging for samjakt vil de få negative erfaringene som aktørene har trolig kunne bøtes på. Det har også blitt økte inntekter knyttet til tilrettelagt jakt på de større eiendommene. Mange steder er imidlertid jakta som før. Det har vist seg vanskelig å få inn data som er presise nok til å få en bestandsvurdering av småviltet. Dette gjelder også til en viss grad for storviltet, men for noen områder har vi fått data som kan anvendes til dette formålet.

Av Børre K. Dervo, Oddgeir Andersen, Sigbjørn Stokke og Hanne Haaland.

Nordmenns holdninger til jakt

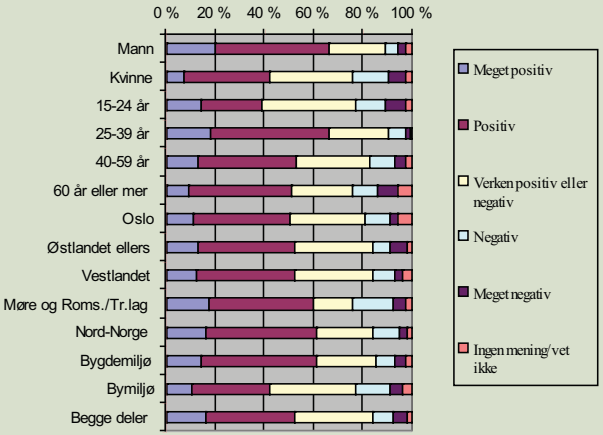
Det er ikke hvor du bor, men hvor du har vokst opp, som bestemmer hvilke holdninger du har til jakt. Nordmenn er i hovedsak positive til jakt på tradisjonelle viltarter, men engasjementet øker og aksepten synker dersom jegerne skal jakte store rovdyr. Den norske befolkning er av den oppfatning at jegerne har positive motiver for sin jaktutøvelse. De fleste mener også at jakt er viktig for å opprettholde balansen i naturen.

Vi gjorde en spørreundersøkelse som ble gjennomført i mars 2004 som et av flere temaer i en telefonomnibus utført av Markeds- og Mediainstituttet as (MMI). Undersøkelsen er utgangspunktet for en masteroppgave ved Institutt for naturforvaltning på Universitetet for miljø- og biovitenskap (Stokke 2004). Materialet er vektet på kjønn, alder, bosted, inntekt og utdanning og antas å være representativt for Norges befolkning over 15 år.

Resultatene bygger på svar fra i alt 1000 personer. Av de som svarte var over halvparten (54 %) positive til jakt. I seg selv er ikke dette en høy prosentandel, sammenlignet med resultater fra Sverige (Ericsson & Heberlein 2002). Likevel er det slik at det kun var 14 % av de spurte som var negative til denne form for høstingsbasert friluftsliv. Det er med andre ord en god del nordmenn som ikke har noe spesielt forhold til denne aktiviteten. Figur 1 viser resultatene splittet på ulike grupper. Eldre personer (60 år eller eldre), var mer negative til jakt enn andre aldersgrupper. Færrest negative fantes i aldersgruppen 25–39 år og blant nordmenn med utdanning på høgskole-/universitetsnivå.

Undersøkelsen viser at nåværende bosted ikke har betydning for hvilke holdninger nordmenn har til jakt. Ikke engang i et geografisk urbant område som Oslo var folk mer negative til jakt enn de som bodde i andre landsdeler. Det var ingen forskjeller i holdningene til jakt mellom nordmenn som har vokst opp i kombinasjonen bygd og by og nordmenn som kun hadde sin oppvekst i bygd. Det er naturlig, etter flyttemønsteret å dømme, å forestille seg at flerparten av de som oppgav å ha vokst opp i kombinasjonen bygd og by, har hatt den første delen av oppveksten i et bygdemiljø. Holdningsdannelse eller holdningsendring skjer ikke nødvendigvis raskt. Det var færre som var positive til jakt blant dem som hadde vokst opp i et bymiljø, enn blant dem som hadde vokst opp i et bygdemiljø. Det tyder på at oppvekststedet har større betydning for holdninger til jakt enn bostedet.

Til sammen 60 % av de som svarte hadde en relasjon til jakt og jegere. Dette er enten fordi de selv er jegere, eller fordi

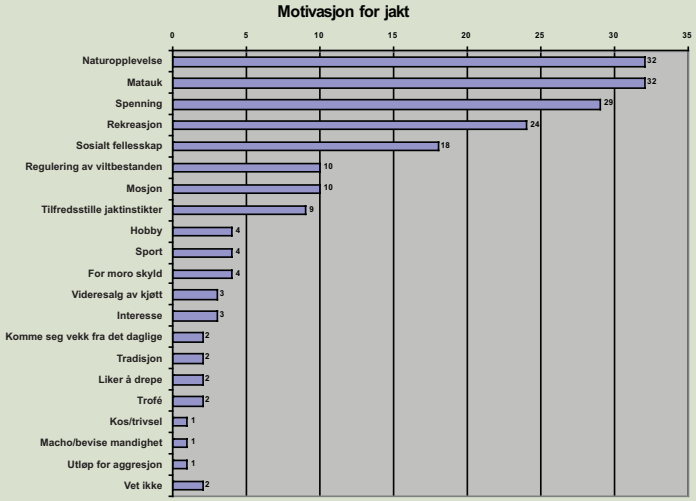

Figur 1: Fordelingen mellom hvem som har hvilke holdninger til jakt.

nære slektninger eller venner og kjente jakter. Det var flest jegere i de husstandene som hadde en samlet inntekt høyere enn kr. 500 000,–. I forhold til kjønn, var det flere kvinner enn menn som sa de ikke hadde noe forhold til jakt. Dette er naturlig, siden det er så få kvinnelige jegere. Resultatene i denne undersøkelsen sannsynliggjør at holdningene den norske befolkning har til jakt, avhenger mye av om en selv er jeger eller kjenner noen som jakter. Svært mange nordmenn (85 %) oppgav å ha hatt en uforandret holdning til jakt gjennom de siste ti årene. Av de 8 % som var blitt mer positive, var det flest menn. Fem prosent av de spurte var blitt mer negative og 1 % mye mer negative. Det er med andre ord en nettotilvekst på 2 % i gruppen som er blitt mer positive til jakt. Av de nordmenn som var blitt mer negative til jakt, var flere bosatt på Østlandet enn i landet for øvrig.

Hva tror den norske befolkningen er jegerens motiver for å drive jakt? Det kan ha betydning for folks syn på jakt i det hele. En tilsvarende undersøkelse fra Sverige (Ericsson & Heberlein 2002) avdekket at aksepten for jakt sank, dersom motivene til svenske jegere dreide fra nyttemotiv til spenningsmotiv. Mange av de spurte mente at naturopplevelse og det å høste av naturressursene er de viktigste grunnene til at folk går på

jakt (Fig. 2). Dernest fulgte motiv som spenning, rekreasjon, sosialt felleskap, regulering av viltbestanden og mosjon. Spørsmålet ble stilt åpent, uten forhåndsgitte svaralternativ, slik at de spurte fikk svare det de ønsket.

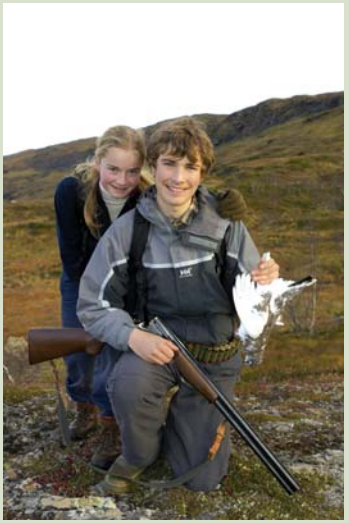
Figur 2: Oversikt over hva nordmenn tror er jegernes motivasjon for å drive jakt, i prosent. Hver respondent fikk anledning til å gi flere svar.

På spørsmål om jakt bidrar til å skape balanse i naturen, sa en stor andel (78 %) av de spurte seg helt eller delvis enige i dette. Tilsvarende resultat ble funnet i undersøkelsen om svenskenes holdninger til jakt (84 %). I Norge er det likevel færre fra byene enn fra bygdene som mener at jakt bidrar til å skape balanse i naturen.

Undersøkelsen viser at Norges befolkning er splittet i synet på jaktas tilgjengelighet, og at kvinner anser jakten som mindre tilgjengelig enn menn. Sosiale forhold og psykisk tilgjengelighet kan være årsaken til dette. Det kan antas at kvinner som har et ønske om å delta på jakt, i større grad enn menn, møter ulike hindringer på veien.

Folks oppfatning av egen sikkerhet under jaktsesongen er viktig med tanke på den enkeltes rett til fri ferdsel, året rundt. En majoritet av Norges befolkning (66 %), var helt eller delvis uenige i påstanden «Jegere utgjør en fare for turfolk». En fjerdedel mente at jegere gjør turen i skog og mark utrygg, av disse var det flest kvinner. De spurte i de eldste og yngste alderskategoriene mente i større grad enn andre aldersgrupper, at jegere representerer en risiko. Nesten tre fjerdedeler av den norske befolkningen har tiltro til jegeropplæringen i Norge. Kun 10 % av de spurte mente at jegeropplæringen i Norge ikke er god nok.

Store rovdyr vekker følelser og engasjement i det brede lag av Norges befolkning. De fleste av de spurte hadde et forhold til hvorvidt det bør jaktes store rovdyr som bjørn, ulv, gaupe og jerv. Kun 14 % hadde ingen mening om emnet. Nordmenn mellom 15 og 24 år var mest mot en slik jakt, mens nordmenn over 60 år var mest positive. Det viste seg at like mange var mot (42 %) som for (44 %), jakt på store rovdyr. Dette i kontrast til nordmenns generelle holdning til jakt, hvor kun 14 % var negative. Den norske befolkningen har dermed ikke samme aksept for jakt på store rovdyr som for jakt på tradisjonelle viltarter.

Nordmenns holdninger til jakt har stor betydning for de rammer vi i fremtiden måtte sette for jaktutøvelsen. Foto: Dag H. Karlsen

Nordmenns holdninger til jakt har stor betydning for de rammer vi i fremtiden må sette for jaktutøvelsen. Jakt som aktivitet er i stor grad knyttet til følelser. For både jegere og jaktmotstandere er det derfor et sterkt engasjement omkring temaet. Dersom vi gjennom resultatene fra denne undersøkelsen forstår bedre de holdningene det norske folk har til jakt, vil dette gi bedre forutsetninger for å bevare og forvalte viltet på en slik måte at det er i samsvar med formålparagrafen i viltloven og gagner samfunnet for øvrig.

Av Espen Stokke og Lars Helge Frivold

ERICSSON, G. & HEBERLEIN, T. A. 2002. *«Fyra av fem svenskar stöder jakt»*. SLU, Fakta skog nr. 2, 2002.

STOKKE, E. 2004. *«Nordmenns holdninger til jakt»*. Masteroppgave, Institutt for naturforvaltning, Norges landbrukshøgskole. Ås. 70 s. http://www.nlh.no/ina/studier/oppgaver/2004-Stokke.pdf [8.3.2005]

Overvåking av de store rovdyrene gaupe, jerv, bjørn og ulv – Nasjonalt overvåkingsprogram

De fire store rovdyrene gaupe, jerv, bjørn og ulv er alle fåtallige i Norge. Samtidig er konfliktene knyttet til forvaltningen av artene høy, noe som ofte gjør beskatning av bestandene gjennom jakt nødvendig. Denne situasjonen krever presise overvåkingsdata og gode bestandsoversikter.

Med dette som grunnlag ble et nasjonalt overvåkingsprogram for de fire store rovdyrene etablert i 2000. Programmet har som formål å standardisere, systematisere og koordinere overvåkingsaktiviteten på landsbasis, samt å sikre en nasjonal og enhetlig bearbeiding, sammenstilling og presentasjon av overvåkingsdata. Fra og med 2006 blir kongeørn en del av overvåkingsprogrammet.

Det har siden 2000 årlig vært benyttet i størrelsesorden 5–6 millioner kr til overvåking av artene. For 2006 er budsjettet økt til 9,7 millioner kr. Direktoratet for naturforvaltning har hovedansvaret for overvåkingsprogrammet, mens ansvaret for innsamlingsmetodikk og tolkning/systematisering av data er lagt til Norsk institutt for naturforskning (NINA). Feltregistreringene gjennomføres i hovedsak av Statens naturoppsyn (SNO). I tillegg er en rekke lokale aktører involvert i registreringsarbeidet. Høgskolen i Hedmark har gjennom overvåkingsprogrammet hatt ansvaret for feltregistreringer og overvåking av stasjonære ulver (flokker, par og enkeltdyr), og Norges Jeger- og Fiskerforbund har siden vinteren 2002/2003 hatt ansvaret for feltregistreringer og overvåking av gaupe langs indekslinjer som årlig er gjennomført i deler av landet.

Foto: Pål Hermansen

Dagens overvåking av store rovdyr er hovedsakelig basert på sporing på snø. For alle arter innhentes overvåkingsdata i tillegg gjennom oppfølging og kvalitetssikring av tilfeldige innmeldinger av spor og synsobservasjoner, gjennom dokumentasjon av skader på husdyr og tamrein og gjennom undersøkelser av døde rovdyr. Innhenting og registrering av observasjoner av store rovdyr gjort av jegere er ikke gjennomført i storskala i Norge før 2005. I Sverige er det over flere år gjort forsøk hvor elgjegere har rapportert inn observasjoner av bjørn på «Sett-elg skjema», og vurderingen er at metoden kan være godt anvendbar til å si noe om bestandstetthet og -utvikling. I Norge har en gode erfaringer med registrering av observasjoner av elg og hjort på egne observasjonsskjema («Sett-elg» og «Sett-hjort») i bestandsforvaltningen, og i 2005 ble også observasjoner av de fire store rovdyrene innført på observasjonsskjemaene innen elg- og hjorteforvaltningen. Dette vil bli videreført i årene som kommer. Datamaterialet vil bli analysert etter noen års innsamling, og metodikken vil bli evaluert fortløpende med tanke på en innføring som standard metodikk i bestandsovervåkingen av de store rovdyrartene.

Norge har i dag et av verdens beste overvåkingssystemer for store rovdyr. Det innebærer en stor grad av presisjon i de minimumsestimater som kommer frem gjennom årlige eller halvårlige rapporter for de ulike artene. For å unngå datakonflikter er det av stor betydning at bestandsestimatene kommuniseres på en slik måte at begrensningene og usikkerheten i systemet kommer klart frem. Alle rapporter legges ut og er tilgjengelig på internettsiden til NINA (**www.nina.no**), i tillegg til at det lenkes til rapportene fra direktoratets rovviltside på Internett (**www.dirnat.no/rovvilt**).

Registrer deg som lisensjeger på www.jegerregisteret.no

Direktoratet for naturforvaltning har fra og med jaktåret 2006/2007 lagt om rutinene for registrering av lisensjegere. Fra og med 1. april 2006 skal registrering som lisensjeger foregå på www.jegerregisteret.no. Det skal ikke lenger sendes søknad til fylkesmannen. En personlig lisens for vedkommende art og jaktår genereres gjennom registreringen i Jegerregisteret.

Bakgrunn
Tidligere har det vært fylkesmannen som har godkjent lisensjegerne etter skriftlig søknad. Det forventes imidlertid flere lisensjegere i årene framover. DN tar derfor i bruk Jegerregisteret og automatiserer håndteringen av lisensjegere.

Når Jegerregisteret nå registrerer alle lisensjegerne i Norge, kan det på en enkel måte lages rapporter over jaktinnsats. Ved eventuell kontroll i felt kan det sjekkes om en jeger er registrert som gyldig lisensjeger.

Registrering
Registrering gjøres på **www.jegerregisteret.no** ved hjelp av jegerens fødsels- og jegernummer. Ett av vilkårene for å drive lisensfelling er at jegeravgift for vedkommende jaktår er betalt. Er ikke jegeravgiften betalt, vil det ikke være mulig å fullføre registreringen. Jegeravgiften kan betales direkte på **www.jegerregisteret.no** ved bruk av VISA eller MasterCard.

Lisensjegere må registrere seg før lisensfelling, på den aktuelle arten, starter. Etter registrering vil lisensjegeren kunne hente ut sin personlige lisens direkte ved utskrift, eller ved å få tilsendt lisensen til en oppgitt e-post adresse. Lisensen inneholder også generell informasjon om lisensfelling. Lisensen skal medbringes under lisensfellingen.

Lisensfelling krever grunneiers tillatelse. Det er også viktig å merke seg at lisensjegeren må forholde seg til vedtak og vilkår fattet av den regionale rovviltnemnden i den regionen lisensfellingen skal finne sted, jf forskrift 18. mars 2005 om forvaltning av rovvilt.

Problemer med registrering?
Jegere som ikke selv har tilgang til Internett kan får hjelp hos fylkesmannen til registrering. Det er ikke mulig å registrere seg per telefon, brev, faks eller e-post. Eventuelle tekniske problemer med registreringen rettes til Jegerregisteret i Brønnøysund; **www.jegerregisteret.no**.

Les mer om lisensfelling på **www.dirnat.no/rovvilt**

Registrering som lisensjeger gjøres på ***www.jegerregisteret.no*** *Foto: Dag H. Karlsen*

Jaktstatistikk – 41 prosent rapporterte på Internett

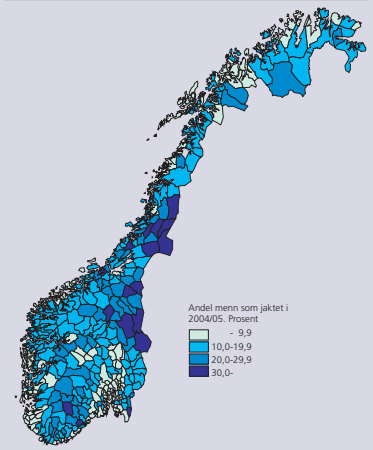
Stadig flere jegere foretrekker å sende inn jaktrapporten sin over Internett. I løpet av de fire årene det har vært mulig å rapportere elektronisk, har svarandelen på Internett økt fra 10 til 41 prosent. Det er de yngre jegerne som er de flittigste Internett-brukerne. Mer enn halvparten av jegerne mellom 16 og 39 år rapporterte på Internett. Nedenfor presenteres noen hovedresultater fra denne rapporteringen og fra andre av Statistisk sentralbyrås jaktstatistikker. Mer detaljerte tall finnes på www.ssb.no/jakt_fiske/. Der er det også lagt ut oppdaterte fellingstall for elg og hjort høsten 2005.

Flest jegere på bygda

Andelen jegere er størst i kommuner med få innbyggere. Lierne i Nord-Trøndelag og Engerdal i Hedmark er de kommunene som har flest mannlige jegere over 16 år. Her har henholdsvis 48 og 46 prosent av den mannlige befolkningen oppgitt å ha jaktet i jaktåret 2004/05. I Oslo og Bergen hadde bare 3 prosent av de mannlige innbyggerne jaktet.

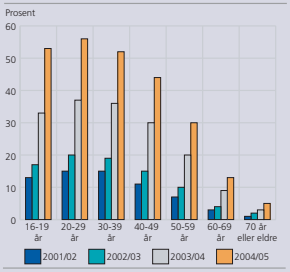
I alt 148 100 jegere har oppgitt å ha jaktet i 2004/05. Av disse var det 7 000 kvinner, det vil si 4,8 prosent av dem som jaktet dette jaktåret. Gjennomsnittsalderen for dem som har oppgitt å ha jaktet i 2004/05, var 42 år. De kvinnelige jegerne var noe yngre enn de mannlige. Gjennomsnittsalderen var 35 år for kvinnene og 42 år for mennene.

Prosentandel av den mannlige befolkningen over 16 år som har jaktet i 2004/05, etter kommune

Kartdata: Statens kartverk.

Andel av jegerne som har rapportert på Internett, etter alder. 2001/02-2004/05. Prosent

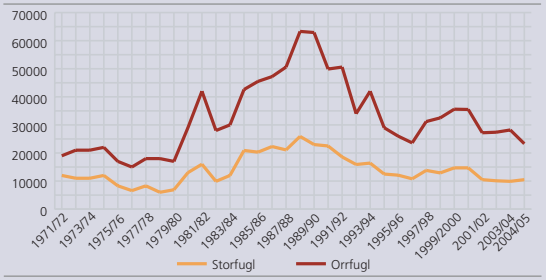
Utbytte fra rypejakta på det jevne

Rypa er den viltarten det blir felt mest av i Norge, og det årlige utbyttet er på om lag en halv million ryper. I løpet av jaktåret 2004/05 ble det felt 450 000 ryper – en liten økning fra foregående jaktår. Finnmark er fortsatt det fylket hvor det felles mest ryper. Totalt 89 000 li- og fjellryper ble felt her. I Nordland og Nord-Trøndelag ble det felt henholdsvis 67 000 og 59 000 ryper.

I alt felte jegerne 55 000 ender og 15 000 gjess. Av dette var det 21 000 stokkender og 10 000 grågjess. Av annet småvilt ble det felt 29 000 harer og 20 000 rødrev.

Totalt ble det skutt 28 900 rådyr i 2004/05. Det er om lag det samme som foregående jaktår. Flest rådyr ble skutt i Østfold med 3 500 dyr.

Utbytte av storfugl og orrfugl. 1971/72-2004/05

Flere tok jegerprøven

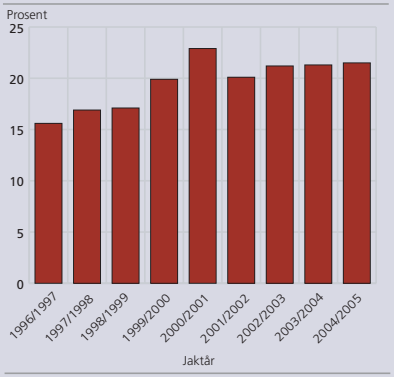
I alt 11 600 personer besto jegerprøven i jaktåret 2004/05. Dette er 9 prosent flere enn året før. Av alle som besto jegerprøven, var 22 prosent kvinner. Litt over halvparten av dem som besto jegerprøven, betalte jegeravgift samme år. Flest jegerprøver ble avlagt i Sør-Trøndelag, hvor litt over 1 000 personer besto.

Totalt er det nå litt under 396 000 personer som står oppført i jegerregisteret. 7 400 av dem er utenlandske jegere.

I alt betalte 197 000 personer jegeravgift for jaktåret 2004/2005, derav 2 800 bosatt i utlandet. Av de 194 200 personene som var bosatt i Norge og betalte jegeravgift for jaktåret 2004/2005, var 11 500 kvinner.

2 800 utenlandske jegere betalte jegeravgift i Norge, innbefattet 560 nordmenn som var bosatt i utlandet. 53 prosent av de utenlandske jegerne kom fra andre nordiske land. Av de utenlandske jegerne var 33 prosent fra Danmark, 18 prosent fra Sverige og 11 prosent fra Tyskland.

Andel kvinnelige førstegangsjegere. 1996/1997-2004/2005. Prosent

Nedgang for elgjakta

Høsten 2004 ble det felt 36 770 elger – en nedgang på 1 800 dyr fra høsten 2003. Mye av nedgangen skyldes reduserte fellingskvoter i flere fylker. I de store elgfylkene Hedmark, Oppland, Buskerud og Telemark har avskytningen blitt redusert med mellom 8 og 12 prosent fra 2003 til 2004. Selv om det årlig felles rundt 38 000 elger i Norge, er dette lite sammenliknet med våre naboland Sverige og Finland. I Sverige har avskytningen de siste årene ligget i overkant av 100 000 felte dyr, og i Finland ble det felt 84 000 elger i 2003.

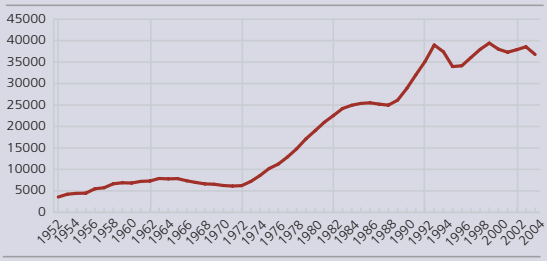
Nok et rekordår for hjortejakta

På nytt har det blitt satt fellingsrekord under hjortejakta. I alt ble det felt 25 900 hjorter høsten 2004 – en oppgang på 700 dyr fra høsten 2003. I gjennomsnitt har avskytningen økt med 1 100 dyr per år siden 1991.

Selv om hovedtyngden av hjortestammen er på Vestlandet, er hjorten også å finne på Østlandet. I Oppland ble det felt 290 dyr høsten 2004, en økning på 55 dyr fra 2003.

Sammenliknet med våre naboland Danmark og Sverige, felles det mye hjort i Norge. De siste tallene viser at det ble felt 3 500 dyr i Danmark i 2002, og 1 400 i Sverige i jaktåret 2002/03 (1. juli 2002–30. juni 2003).

Antall felte elger. 1952-2004

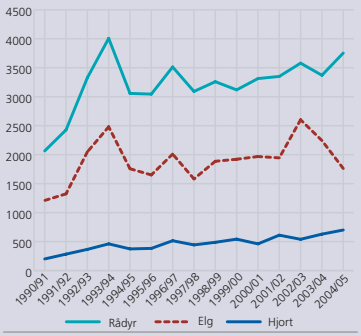
Flere felte villrein

Jaktutbyttet fra villreinjakta økte igjen for første gang på sju år. Totalt ble det skutt 4 800 dyr høsten 2005, en oppgang på 900 dyr fra året før. Årsaken til økningen er at de større villreinområdene har økt fellingskvotene igjen etter flere år med reduserte kvoter.

Færre elger påkjørt av bil eller tog

Til sammen 1 800 elger ble påkjørt og drept av bil eller tog i jaktåret 2004/05. Dette er en reduksjon på 500 dyr fra foregående jaktår. Nedgangen har hovedsakelig funnet sted i Hedmark, Oppland og Buskerud. Utenom ordinær jakt er det påkjørsel av bil og tog som tar livet av flest hjortevilt. I løpet av jaktåret 2004/05 ble i gjennomsnitt 17 dyr påkjørt hver eneste dag. Veitrafikken sto for 89 prosent av påkjørslene, mens tog sto for resten.

Rådyr, elg og hjort drept av bil eller tog. 1990/91-2004/05

Økt avgang av store rovdyr

Med unntak av bjørn, økte avgangen av de store rovdyrene i jaktåret 2004/05. For gaupe og ulv skyldes det hovedsakelig økt uttak under henholdsvis lisens- og kvotejakt. I tillegg ble flere jerver felt som skadedyr. Totalt 58 gauper og 50 jerver ble skutt eller omkom på andre måter i 2004/05. I alt var det en avgang på sju ulver dette jaktåret. I deler av Hedmark var det åpnet for lisensjakt på fem ulver vinteren 2005, og alle ble felt.

Nytt og nyttig – Informasjon fra DN

Gjeldende jakttider
Direktoratet for naturforvalting (DN) fastsatte nye jakttider fra og med 1. april 2002. Disse er gjeldende i 5 år, dvs. til og med jaktåret 2006/2007. Jakttidsbrosjyre kan bestilles fra DN på telefon 73 58 05 54 eller leses på våre Internettsider (**www.dirnat.no/jakttider**).

Revisjon av forskrift om utøvelse av jakt og fangst
Forskrift om utøvelse av jakt og fangst ble endret 1. september 2005. Viktige endringer er:

Blyhaglforbud: Fra årsskiftet ble det innført totalt forbud mot bruk av blyhagl her i landet. Fra 1. september innførte DN i tillegg et forbud mot å medbringe blyhagl under jakt. DN mener nå at man fjerner uklarheter omkring forståelsen av forbudet, kontrollvirksomheten vil forenkles og man vil lettere forhindre at jegere benytter blyhagl ulovlig. Da tre-fire uker av høstens småviltjakt var gjennomført foretok Statens naturoppsyn (SNO) en oppsummering av resultatene av oppsynsinnsatsen rettet mot denne aktiviteten. Av i alt 700 kontrollerte jegere er kun to tatt med blyhagl. DN og SNO er derfor svært tilfreds med at jegerne følger det nye regelverket.

Jakt på hjortevilt og bever: Det er nå presisert at vilkåret for å jakte hjortevilt og bever, er fellingstillatelse fra kommunen eller villreinnemnda. Ved jakt etter villrein har jeger og kortutsteder fått ett forskriftsfestet krav om å følge de direktiver som er trykt på kontrollkortet for villrein. Bakgrunn for endringen er at det har vært drevet jakt på hjortevilt uten fellingstillatelser, og at kontrollkort ikke har vært riktig utfylt etter direktivene på kortet. DN mener forskriftsendringen vil lette kontrollvirksomheten og sanksjonsmulighetene for oppsyn og politi.

Ettersøkshund: Jeger eller jaktlag som har hund av rasene bayersk viltsporhund, hannoveransk viltsporhund og alpin dachsbracke som tilhører Schweisshundrasene kan nå få hunden godkjent som ettersøkshund på elg, hjort og rådyr til bruk i eget jaktfelt, og etter skriftlig avtale i tilstøtende nabojaktfelt. Vilkåret for slik bruk er at hund som tilhører Schweisshundrasene har bestått bruksprøven til Norsk Schweisshund Klubb.

Fangst: Fylkesmannen skal nå gi tillatelse for den enkelte bås til både jerv og gaupe etter søknad. Dette for å få bedre kontroll med båsfangst av disse artene. Båsens konstruksjon, plassering og tilsynshyppighet skal fremgå av søknaden.

Det er i tillegg innført et forbud mot å bruke fangstbur til rødrev. Dette er begrunnet i at fangstbur for rev ikke vil tilfredstille kravene til human fangst dersom gaupe og jerv går inn i slike bur. Rødrev kan fortsatt fanges i bås.

Slagfelle til fangst av rødrev og grevling kan kun benyttes hvis det etter søknad er gitt personlig tillatelse fra kommunen. Kommunen kan fastsette nærmere vilkår for slik tillatelse.

Våpenforskrift
Justis- og Politidepartementet har nå hørt på nytt forslag til våpenforskrift. Høringsfrist var 19. desember 2005. I den nye forskriften er det bl.a. forslag om enkle definisjoner av våpen som kan erverves til bl.a. jakt, basert på totallengde og løpslengde. For å erverve våpen til jakt må man være innført i Jegerregisteret, og man kan da erverve og inneha inntil 8 komplette jaktvåpen. Det er foreslått krav om FG-godkjent våpenskap fra og med første registreringspliktige våpen.

DNA-analyser av bjørneekskrementer
For å øke presisjonsnivået i overvåkingen av bjørn, vil direktoratet i 2006 starte med innsamling av bjørneekskrementer for DNA-analyse. Behovet for bedre bestandsdata for bjørn har økt etter at Stortinget har satt et konkret bestandsmål på 15 årlige ynglinger av bjørn i Norge.

Hoveddelen av prøvene vil bli samlet rutinemessig gjennom det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt, der ulike deler av landet vil bli prioritert fra år til år. Jegere vil være viktige bidragsytere i innsamlingen av dette materialet. Det vil komme mer informasjon om dette på **www.dirnat.no/rovvilt**

Den nye fallviltdatabasen
Fra 1. januar 2005 ble overføring av eiendomsretten til registreringspliktig fallvilt fra Viltfondet elektronisk. Pr. desember 2005 var eiendomsretten overført på hele 430 arter. Det var flest overføringer på artene oter, hønsehauk, havørn, spurvehauk, haukugle, perleugle og kattugle. Alle slike overføringer gjøres nå av DN og gir oss mulighet til å få en god oversikt over dette materialet. Skrottene blir undersøkt av Veterinærinstituttet og NINA som ser på dødsårsak og tar ut diverse prøver.

Ettermerking av fallvilt
Av de registreringspliktige artene er 47 arter merkepliktige fra 1. januar 2005 jf. *Forskrift 18. juni 2004 om ivaretakelse av dødt vilt.* Av de merkepliktige artene, som merkes med mikrochip, er det åtte arter som skal merkes bakover i tid, jf. *Forskrift 21. mars 2005om registrering og merking av eldre preparater av dødt vilt*. Ettermerkingen gjelder for artene dverggås, kongeørn, jaktfalk, vandrefalk, havørn, snøugle, slagugle og lappugle. Ettermerking kan gjøres hos autoriserte preparanter og fylkesmenn. Det er gitt en frist ut 2006 på å gjennomføre ettermerkingen.

Effekten av storviltjaktpatroner
I fjor startet NINA en undersøkelse som skal gi oss mer kunnskap om effekten av patron- og kuletyper som anvendes ved norsk elgjakt. Kulene skal både gjøre jakta mest mulig skånsom for dyret og samtidig mest mulig effektiv for jegeren. De mange eksisterende og nye kule- og patrontyper som finnes på markedet aktualiserer også en slik evaluering. I år er denne undersøkelsen utvidet og inkluderer nå svenske og finske elgjegere via et samarbeide med Svenska Jägareförbundet og Jägarnas Centralorganisation (Finland).

Ønsker du å delta med informasjon, kan du laste ned et spørreskjema fra **www.nina.no**. Resultatene fra undersøkelsen vil blant annet bli publisert i Skandinaviske jakttidsskrifter.

Bedre jakt på hjortevilt
Høsten 2003 sendte hjortejegerne i Møre og Romsdal inn data på ca. 3000 skudd mot hjort til NJFF, Møre og Romsdal. Dette utgjorde litt under halvparten av alle skudd mot hjort denne høsten. Undersøkelsen er grundig analysert med tanke på hvilke skuddsituasjoner som øker sjansene for bom og skadeskudd.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal og NJFF Møre og Romsdal ønsket i fellesskap å skaffe mer informasjon om de skuddene som ender med ettersøk. Våren 2004 ble de aller fleste ettersøksjegerne i fylket kontaktet med spørsmål om de kunne fylle ut et spørreskjema for hvert ettersøk etter påskutt hjortevilt. Bedre hjorteviltjakt 2004 ble gjort for å kunne gi sikrere data om hvilke skuddsituasjoner som er forsvarlige og hvilke som ikke bør brukes.

Høsten 2005 gjennomførte DN sammen med NJFF sentralt en tilsvarende undersøkelser rundt elgjakta i Nord-Trøndelag, Hedmark og Aust-Agder.

Rapporter fra disse undersøkelsene finner du på **www.njff.no**.

Viktige avgifter

Jegeravgift elg, hjort og villrein:	335 kr
Jegeravgift annet vilt:	265 kr
Tilleggsavgift for manglende rapportering:	165 kr
Gebyr for utsending av ekstra jegeravgiftskort:	55 kr
Jegerprøvegebyr:	250 kr
Fellingsavgift elg, voksen:	440 kr
Fellingsavgift elg, kalv:	255 kr
Fellingsavgift hjort, voksen:	330 kr
Fellingsavgift hjort, kalv:	200 kr
Fellingsavgift villrein, voksen:	235 kr
Fellingsavgift villreing, kalv:	135 kr

Nyttig informasjon om jakt og fangst finner du for øvrig på **www.dirnat.no/jaktogfangst**.

Høsten 2003 sendte hjortejegerne i Møre og Romsdal inn data på ca. 3000 skudd mot hjort.
Foto: Kjell- Erik Moseid

Betal jegeravgiften på Internett med Visa eller MasterCard

Jegerregistret har utviklet en løsning for betaling av jegeravgift på Internett. Løsningen ble ferdig like før småviltjakta startet høsten 2005, og har siden da fungert utmerket, til glede for flere tusen jegere. Jegerregisteret har fått positive tilbakemeldinger fra mange fornøyde jegere, og ser med spenning fram mot at du bruker betalingsløsningen i jaktåret 2006/2007!

Hvordan bestille jegeravgiftskort eller betale jegeravgift på Internett?
Bruk **www.jegerregisteret.no** når du skal bestille jegeravgiftskort, betale jegeravgift eller registrere deg som lisensjeger. Betaling av jegeravgift på Internett krever bruk av Visa eller MasterCard.

Fordeler med å betale jegeravgift på Internett
Skal du på jakt, må jegeravgiften være betalt. Betaler du med Visa eller MasterCard blir betalingen registrert i Jegerregisteret med en gang. Du skriver ut en midlertidig kvittering som er gyldig i 10 dager, og som også kan sendes til en e-post adresse. Umiddelbart etter betaling kan du også kjøpe jaktkort på Internett hos de som tilbyr denne tjenesten. Ved å betale med Visa eller MasterCard kan du derfor dra på jakt med det samme jegeravgift og jaktkort er betalt på Internett.

Betaler du jegeravgiften via nettbank, brevgiro eller direkte i banken, kan det ta opp til 5 dager før innbetalingen blir registrert hos Jegerregisteret. I denne perioden kan du ikke kjøpe jaktkort på Internett.

Kvittert jegeravgiftskort eller oblat?
Valget er enkelt hvis du betaler på **www.jegerregisteret.no**. Har du jegeravgiftskortet for jaktåret 2006/2007, anbefaler Jegerregisteret deg å bestille en oblat. Hvis du ikke har mottatt årets jegeravgiftskort eller har mistet det, bør du velge å få tilsendt et kvittert jegeravgiftskort. Ønsker du ikke å betale på Internett, kan du bestille faktura med jegeravgiftskort som blir sendt til deg i posten.

Internett-siden har lenker til jakt og fangst både i inn- og utland, og til firma som selger jaktkort på Internett. Sidene finnes også på nynorsk og engelsk.

Nyttig informasjon fra Jegerregisteret
Oppgi alltid jegernummer eller fødselsnummer når du kontakter Jegerregisteret på telefon, faks, e-post eller per post. Jegerregisteret benytter Folkeregisterets adresser. Det er derfor nok at du endrer adressen din hos dem. Ved endring av postboks, midlertidig adresse, student eller utenlandsadresse må du kontakte Jegerregisteret. Ring Jegerregisteret eller send e-post, og husk å oppgi hvor lenge adressen skal være registrert.

Hvert år betaler mange jegeravgiften to ganger, eller de betaler med en giro fra et annet jaktår. Dette skaper ekstra arbeid for Jegerregisteret, og frustrasjon for de jegerne det gjelder. Nå har Jegerregisteret laget en opplysningsside på Internett, hvor du ved hjelp av fødselsnummer og jegernummer kan se om du har betalt jegeravgiften for inneværende jaktår. Siden kan også brukes av Politiet når du skal søke om erverv av våpen.

Jegerregisteret har endret adresse til:
Jegerregisteret, 8910 Brønnøysund

Foto: Bjørn Rangbru

Veiledning for utfylling av rapportskjema for jaktåret 2005/2006

Hvem skal svare?
Alle som betalte jegeravgift for jaktåret 2005/2006 (perioden 1. april 2005–31. mars 2006), er pålagt å sende inn utfylt rapportskjema om jakt til Statistisk sentralbyrå. Jegere som ikke rapporterer innen fristen, vil bli ilagt en tileggsavgift på kr 165. Tilleggsavgiften vil bli lagt til jegeravgiften neste år. Svarfristen er 1. mai 2006. Ordningen med straffegebyr er hjemlet i viltloven §50, og data samles inn på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning.

Merk:
- Rapportskjemaet skal sendes inn selv om du ikke har vært på jakt siste jaktår, eller om du har vært på jakt uten å få utbytte.
- Selv om du tidligere har rapportert jaktutbyttet til grunneier (f.eks. Statskog), fjellstyre eller andre på annet skjema, må likevel vedlagte rapportskjema sendes inn.
- Jegere som bare har jaktet elg, hjort eller villrein, skal også sende inn rapportskjemaet.
- Dersom du har fått tilsendt innbetalingsblankett for jegeravgiften for jaktåret 2006/2007, men ikke har betalt jegeravgift for jaktåret 2005/2006, skal du ikke sende inn rapportskjemaet.

Hvordan svare?
Du kan benytte skjemaet som er festet til blanketten med jegeravgiftskortet eller rapportere via Internett.

For elektronisk rapportering må du logge deg inn på **www.jakt.ssb.no** og følge anvisningene der. Sørg for å fullføre rapporteringen – du får kvittering når rapporten er sendt.

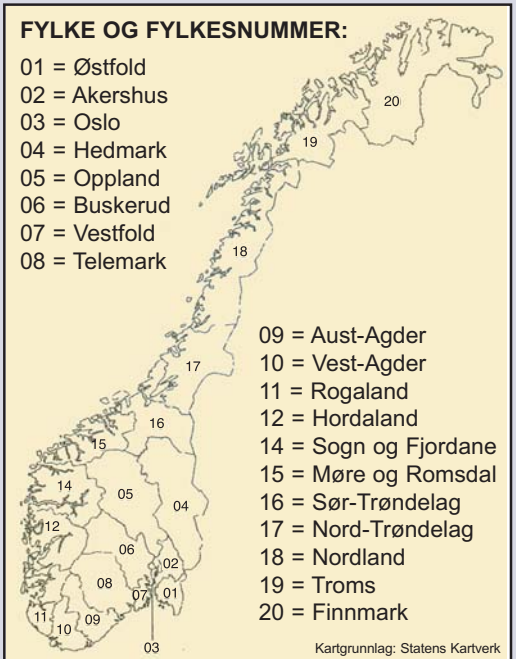
For rapportering på papirskjema er det bare skjema for jaktåret 2005/2006 som skal benyttes. Eldre skjema vil bli avvist. Det er bare vilt som du selv har skutt eller fanget i tidsrommet 1. april 2005–31. mars 2006 som skal føres opp.

- Har du ikke jaktet, krysser du av i ruta for «Ikke jaktet», underskriver og sender inn skjemaet.
- Har du *bare* jaktet elg, hjort eller villrein, krysser du av for det du jaktet på, underskriver og sender inn skjemaet.
- Har du jaktet rådyr, ryper, bever eller annet småvilt, krysser du av for det du jaktet på. Felte du ikke selv noe vilt, krysser du i tillegg av i «Nei- ruta», underskriver og sender inn skjemaet.
- Har du selv jaktet og felt rådyr, ryper, bever eller annet småvilt, krysser du av i «Ja-ruta» og fører opp antallet i rubrikkene for de enkelte viltartene. Vær oppmerksom på at ved jakt organisert som lagsjakt, f.eks. på rådyr, er det bare dyr du selv felte som skal føres opp på skjemaet. Summer hvor mye som er felt i alt, underskriv og send inn skjemaet.
- Noen jegere har jaktet i mer enn ett fylke. På skjemaet er det plass til opplysninger for inntil tre fylker. Alt jaktutbytte i et fylke skal føres i samme kolonne. Har du jaktet i flere enn tre fylker, rapporterer du for de tre fylkene med størst jaktutbytte. Hvert fylke har sitt eget fylkesnummer fra 01–12 og 14–20. Ved å benytte Internettløsningen kan du rapportere utbytte i mer enn tre fylker.

Har du spørsmål om skjemautfyllingen?
Dersom du har spørsmål om hvordan skjemaet skal fylles ut, kan du ta kontakt med Statistisk sentralbyrå på telefonnummer **62 88 56 00**. Det vil være betjent mandag til fredag mellom klokka 08.00–15.00. For andre spørsmål, se baksiden av heftet «Skitt jakt».

FYLKE OG FYLKESNUMMER:

01 = Østfold
02 = Akershus
03 = Oslo
04 = Hedmark
05 = Oppland
06 = Buskerud
07 = Vestfold
08 = Telemark
09 = Aust-Agder
10 = Vest-Agder
11 = Rogaland
12 = Hordaland
14 = Sogn og Fjordane
15 = Møre og Romsdal
16 = Sør-Trøndelag
17 = Nord-Trøndelag
18 = Nordland
19 = Troms
20 = Finnmark

Kartgrunnlag: Statens Kartverk

Har du spørsmål angående jegeravgiftskortet?
– Ta kontakt med Jegerregisteret på tlf 75 00 79 99

Har du spørsmål til utfylling av rapportskjema?
– Ta kontakt med Statistisk sentralbyrå
på tlf 62 88 56 00

Har du spørsmål om rapportplikt og gebyr?
– Ta kontakt med Direktoratet for naturforvaltning
på tlf 73 58 05 00

Direktoratet for
naturforvaltning

7485 Trondheim Telefon: 73 58 05 00 Telefaks: 73 58 05 01 www. dirnat.no

TE 1130 ISSN 0805-729X Trykt versjon: ISBN 82-7072-611-7 Elektronisk versjon: ISBN 82-7072-612-5 Opplag: 295 000 www.saxmedia.no 0106